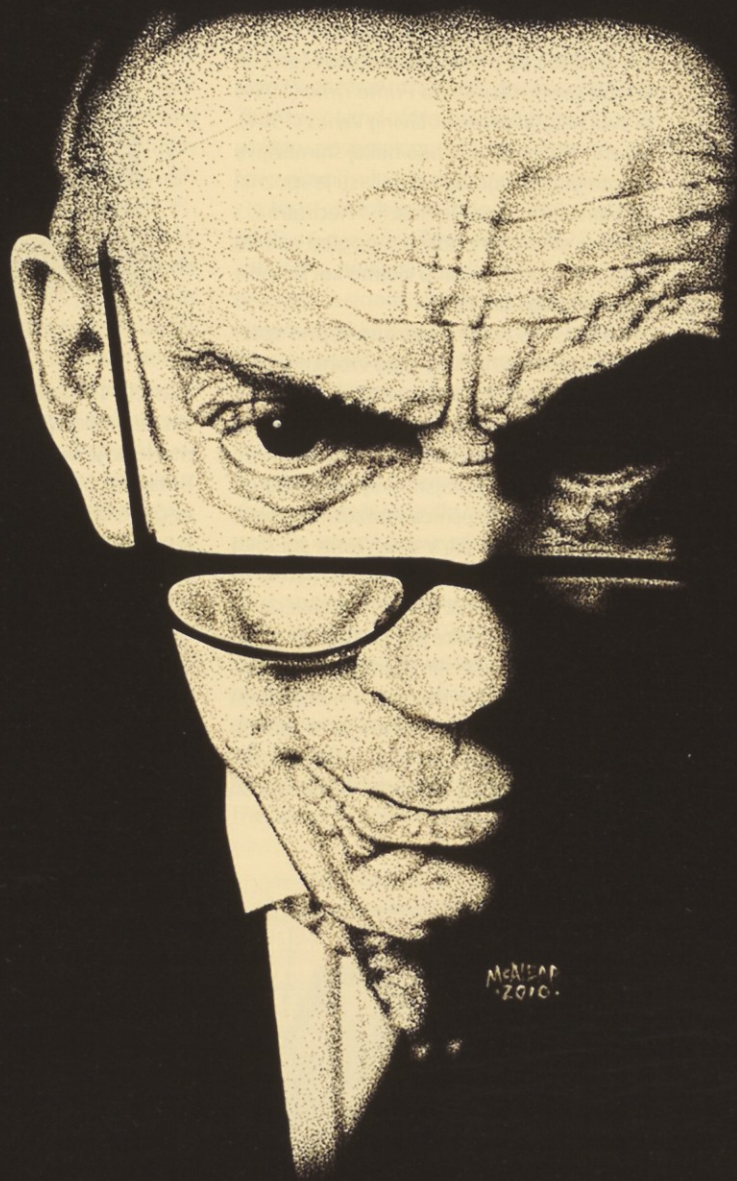

H. G. LEWIS

MIHA MEHTSUN

43

Herschell Gordon Lewis: Mož, ki je obarval filmsko platno rdeče

Miha Mehtsun

MALA RUBRIKA GROZE

Lust and Passion Surround the Incredible, Supernatural Worlds of E.S.P. & Witchcraft in a Boiling, Bizarre Tale of Mad Love that Shocks Even the Unerthly!

Haunted by a witch's ghostly brew, thunderstruck at his own powers, he crossed the astonishing border of the twilight universe and found debauchery and death his bloodthirsty partners!

starring
TONY McCABE - ELIZABETH LEE - WILLIAM BROOKER - MUDITE ARUMS
with
TED HEIL - LAWRENCE J. ABERWOOD - STAN DALE - IONE

»Blood Feast sem večkrat primerjal s pesmijo Walta Whitmana: sicer je za nič, je pa prva svoje vrste.« H. G. Lewis

S temi besedami se prične dokumentarec *Herschell Gordon Lewis: The Godfather of Gore* (2010, Frank Henenlotter, Jimmy Maslon) o enem izmed najbolj unikatnih filmarjev vseh časov, eksploatacijskem antiauteurju, režiserju prvega gore filma *Blood Feast* (1963), pa tudi enega prvih t. i. *nudie cutie* filmov *The Adventures of Lucky Pierre* (1961) ter prvega filma o ženski motociklistični tolpi *She-Devils on Wheels* (1968). Za razliko od svojega sodobnika Rogerja Cormana je delal s še bolj mikroskopskimi proračuni in v manj snemalnih dneh, z manjšo ekipo in s še manj igralci. Za razliko od Cormana tudi ni nikoli odkril kakšnega obetajočega talenta ali doživel priznanja mainstreama, ker ga tako talent kot mainstream sploh nista zanimala.

Dokumentarec je režiral velik poznavalec Lewisovega dela, kultni horror avtor Henenlotter, pri režiji pa mu je pomagal producent Jimmy Maslon, ki je z Lewisom sodeloval pri njegovem povratku s filmom *Blood Feast 2: All You Can Eat* (2002) in predelavi *The Wizard of Gore* (2007), že v 80. letih pa je produciral svojevrsten homage *Blood Feast*, trash klasiko *Blood Diner* (1987). Koproducent Mike Vraney je šef založniške hiše Something We-

ird Videos, za katero so film posneli in ki ima v svojem katalogu več kot 1500 šokantnih, grozljivih, odbitih in žgečkljivih naslovov iz zlate dobe eksploatacijskega filma.

Lewis je širši javnosti bolj znan kot guru direktnega trženja in eden najbolj plodovitih avtorjev priročnikov za marketing. Kariero je začel prav v reklamnih vodah, k filmu pa je zašel po naključju, ko je postal solastnik majhnega studia v Chicagu. Ker je ugotovil, da dobiček prinašajo le celovečerci, je kmalu produciral filma *Prime Time* (1959) in svoj režijski prvenec *Living Venus* (1961), katerih glavni adut je bilo nekaj sramežljive golote glavnih igralk. V tem času je spoznal lani preminulega Davida F. Friedmana, s katerim sta delila podoben pogled na film in ki ga v dokumentarcu vidimo kot lastnika zabavišnega parka.

Preden sta s Friedmanom za vedno spremenila žanr grozljivke, sta po vzoru prvenca Russa Meyerja *The Immoral Mr. Teas* (1959) posnela seksi komedijo *The Adventures of Lucky Pierre*, ki je zahvaljujoč Friedmanovim zvezam in distribucijskim sposobnostim postala prava uspešnica v zakotnih kinodvoranah po Ameriki. V dveh letih sta tako posnela še pet tovrstnih filmov, za katere so skovali izraz *nudie cuties*, prikazovali pa so na pol gole mladenke pri vsakdanjih opravilih, za katerimi se slinijo infantilni moški, dostikrat pa so bili posneti v nudističnih kampih. Za današnje standarde nedolžni filmi so takrat veljali za šokantne in pohujšljive, vendar pa zaradi izostanka eksplicitnosti niso bili prepovedani.

Že leta 1963 sta spoznala, da je trg postal zasičen. Vprašala sta se, ali obstaja zvrst filma, ki se je veliki studii ne upajo ali nočejo dotakniti, bi pa še vedno bila v mejah legalnega in bila privlačna tako za predvajalce kot gledalce. Na nič hudega sluteči svet sta tako istega leta izpustila *Blood Feast*, zgodbo o blaznem kuharju Fuadu Ramzesu, ki je za pripravo starodavne egipčanske pojedine uporabljal trupla mladih žensk, pred tem pa jih je seveda ubil na grozovit način. Film je po vseh obrtniških standardih daleč od mojstrovine, polžev tempo, slaba igra in boleče preprost scenarij so le nekatere od njegovih pomanjkljivosti, a množic to ni motilo. Lewisova in Friedmanova inovacija so bili neizmerno krvavi prizori, od rezanja udov, odpiranja drobovja, skalpiranja, iztikanja oči do antologijskega ruvanja jezika, ki so trajali celo večnost in pri katerih se kamera ni obrnila v stran, pač pa se je nad njimi voajersko naslajala. Lewisov občudovalec John Waters v dokumentarcu meni, da je v bistvu šlo za nadomestek pornografije: »V času, ko na platnu nisi mogel videti niti sramnih dlak, so odprte rane in krvaveča usta predstavljala nadomestek vagine, film pa po ritmu spominja na pornografijo z neizbežnim vrhuncem, ki je tukaj pomenil najbolj krvav in nasilen prizor.« K uspehu je pripomogla tudi manekenka in igralka Bunny Downe, ki je za veliko Lewisovih filmov napisala scenarije, v njih igrala, asistirala pri režiji in produkciji ter poskrbela za kostume, masko in posebne učinke.

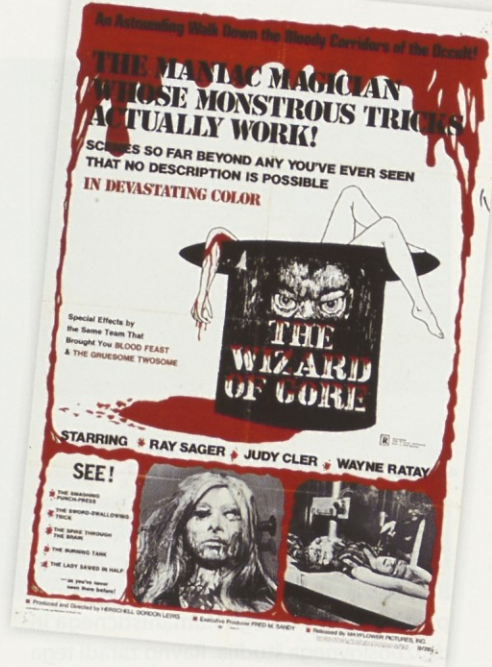
Blood Feast je sprožil zgražanje pri kritikih in establishmentu, gledalci pa so drli v kina – z obojimi sta Lewis in Friedman dosegla namen. Ko je po premieri Friedmanova žena dejala, da ji gre ob filmu na bruhanje, je nemudoma dal naročiti pol milijona vreck za bruhanje, opremljenih z logotipom filma in s posebnim opozorilom, ki so jih delili pred projekcijami. Rojen je bil nov podžanr grozljivke: *gore* oz. *splatter*. Oblasti so hitele uveljavljati nove zakone, ki bi prepovedali prikazovanje tovrstnih filmov, in ni bilo redko, da je policija vdrla na predvajanja *Blood Feast* ter aretirala vse gledalce z osebjem kina vred. Je pa prišlo tudi nekaj pozitivnih kritičkih odzivov, kakopak, iz Francije.

Iznajdljivega para ni bilo več moč ustaviti. Krvavi pojedini je sledil film *Two Thousand Maniacs!* (1964) o zakletem južnjaškem mestecu, v katerem se ustavijo nič hudega sluteči jenkiji, ki jih domačini potem domiselno mesarijo. Naslovno pesem je napisal in zapel kar Lewis sam. Film velja za njegov najboljši izdelek, leta 2005 pa so posneli tudi dokaj medel in nepotreben remake z Robertom Englundom v glavni vlogi. Lewis in Friedman sta ugotovila, da imata v tej tržni niši začasno prevlado, zato sta krvoločnemu občinstvu ponudila še film *Color Me Blood Red* (1965), ultranasilno zgodbo o slikarju, ki namesto rdeče barve uporablja človeško kri, hkrati domiseln, štorast, šokanten in neokusen poklon Cormanovemu *A Bucket of Blood* (1959). Eden od dialogov v filmu duhovito izpričuje Lewisov pogled na svet. Ko namreč nekdo omeni, da ima

soseda slikarja, ga drugi lik vpraša: »Pa je to sposoben slikar, ki ti lahko tudi prebarva hišo, ali eden tistih z dolgo brado in lasmi, ki hodijo naokrog v natikačih?«

Po t. i. krvavi trilogiji sta Lewis in Friedman šla vsak svojo pot. Lewis je nadaljeval s snemanjem vsega, kar se mu je zdelo dovolj dobičkonosno, od komedij (*Moonshine Mountain*, 1964), rock'n'roll filmov (*Blast-Off Girls*, 1967), vampirskih filmov (*A Taste of Blood*, 1967), filmov o mladostniških tolpah (*Just for the Hell of It*, 1968) do neverjetnega *The Magic Land of Mother Goose* (1967), ki je v bistvu posnetek predstave za otroke, v kateri v glavnih vlogah nastopata dva čarodeja.

Iz tega obdobja so najpomembnejši filmi *The Gruesome Twosome* (1967), še en splatter o prijazni starejši frizerki z umsko prizadetim sinom, ki ji lasulje priskrbi z ubijanjem in s skalpiranjem mičnih mladenk (film se ponaša s popolnoma nepovezано uvodno sekvenco, ki jo je Lewis posnel po spoznanju v montaži, da je film prekratek), *Something Weird* (1967), psihedelična štorija o jasnovidstvu (scenarist in pisec knjig o paranormalnih pojavih James Hurley je film pozneje označil za preveč komercialnega, na kar je Lewis odvrnil: »To je tako, kot bi rekel, da je z obleko nekaj narobe, ker se prilega!«), pa že omenjena *She-Devils on Wheels* in *The Wizard of Gore* (glavni igralec Ray Sager je bil prvotno del tehnične ekipe, a je po treh dneh moral nadomestiti predhodnika, ker se mu je zmešalo in so ga morali hospitalizirati), ter zadnji izdelek pred 30-letnim premorom, *The Gore-Gore Girls* (1972), njegov magnum

opus, v katerem se do tedaj še nevidena obilica kri špricajočih prizorov prepleta s slapstick komedijo in posnetki iz slačibara.

Po pionirskem obdobju so se začeli na tržišču pojavljati filmi, ki so eksplicitno nasilje kombinirali s sodobnejšimi temami, in Lewis se je odločil vrniti k oglaševanju. Filma se je lotil le še dvakrat, in sicer z omenjenim, več kot solidnim nadaljevanjem *Blood Feast* in s parodijo na bebaste TV-oddaje *The Uh-Oh Show* (2009), v kateri tekmovalci za napačen odgovor ostanejo brez posameznega uda ali celo glave. V filmu se pojavi tudi šef Trome Lloyd Kaufman, še eden izmed mnogih Lewisovih občudovalcev.

Lewisa verjetno nikoli ne bodo vabili predavat na filmske šole, vendar pa njegovo nasledstvo za vedno ostaja neizčrpen vir navdiha mlajšim režiserjem in producentom. V dobi, ko v grozljivkah prevladuje t. i. *torture porn* (kar je sicer bolj tržno kot vsebinsko utemeljena oznaka), pa je zanimivo videti, koliko bolj eksplicitni, nesramni, transgresivni – in ne nazadnje zabavni – so Lewisovi filmi v primerjavi z novodobnimi naslovi, kot sta na primer razvpiti franšizi *Hostel* in *Žaga*. Lewisovo delo bo za večino občinstva ostalo neznano, kar je morda tudi najbolje, saj pripada času, ko je film še bil nevaren in vznemirljiv, kar je danes le redko.

